

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor., pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrîl de Duminecă pe un
— 4 coroune. —
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: pr
dată 14 bani; a două
12 bani; a treia oară 8
de fiecare publicațiun

Atât abonamentele cât
insertiunile sunt a se plă-
tă înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Biserica ortodoxă.

Sinoadele celor trei eparchii ortodoxe s'au terminat. Tot ce s'a hotărît și s'a chibzuit cu privilegiul lor, astăzi e public, căci ziarele, ca întotdeauna, au dat cea mai întinsă publicitate desbaterilor urmate. Poporul românesc, credincios acestei biserici, este pus în cunoștință până în cele mai mici amănunte, cu felul cum aleși și știu veghia asupra binelui moral și intelectual, de care atrîna marea parte a progresului nostru. Și i-au fost date poporului multe să citească, lucruri bune, ca și de cele în- tristătoare.

Întrebarea, ce ni-se impune și pe are voim să o discutăm aici, este, acă se face un bine sau un rău poporului, descoperindu-i se fără rezervă toate amănuntele privitoare la înționarea organelor bisericești? În gătura cu aceasta apoi vom insista supra unei chestiuni *pro domo*, din vre nouă, celora din giurul acestui ar, ni-s'a făcut un cap de acusație, să fără temei, după-cum vom do- di.

Nu se poate tăgădui, că de trei ani încoace, începînd cu aniversarea morții lui Șaguna și cu moartea mitropolitului Miron, biserica ortodoxă, sau ramura răsăriteană a bisericii noastre naționale române, a fost obiectul unor constante preocupățiuni ale presei noastre întregi, cu polemici zilnice, care de care mai pasionate, cu atacuri personale, cu chestiuni de organizare etc., cum nu s'a mai pomenit poate de când există presa noastră. Celelalte chestiuni, mai ales cele de ordin politic, au căzut pe planul al doilea sau au fost desconsiderate cu desăvîrșire. Așa că, judecându-se după aceste manifestațiuni, întreaga viață din acești trei ani a poporului nostru se reduce la prefacerile și frământările din stîul bisericii ortodoxe.

Acest fapt se datorește înainte de toate evenimentelor aduse de timp. Schimbări de capi ai bisericii sînt momente prea importante în viața noastră publică, decât să treacă fără resunet în mulțime, fără vre-o sgu- duire în bine sau în rău. Poporul românesc și-a trăit viața în biserică, a tînjit și a înflorit cu ea și conducătorii lui naturali au fost întotdeauna capi bisericii. Și numai de curînd avusese acest popor privilegiul să facă asemănare între un archipăstor mare și înțelept și între altul cu calități mai inferioare, să binecuvinteze fructele regimului celui dintăiu și să se întristeze vînd sterilitatea sub regimul celui de al doilea. Ear' această firească paralelă între Șaguna și Miron era prea instructivă, decât să nu stîrnească interes viu în popor pentru schimbările de persoane, ce se anunțau.

S'au făcut apoi alegerile dela Sibiu și dela Arad. Discuțiile nu puteau înceta aici, fiindcă o mulțime de chestiuni corolare se iviau, destul de importante și de pasionante și acestea.

Mărturisim, că tonul adese-ori va fi fost prea ridicat și estensiunea polemicii din cale afară mare în raport cu valoarea generală a chestiunilor. Dar era imposibil de-a împedea aceasta. E datorită presei a înregistra și comenta chestiunile la ordinea zilei și era fatal, ca ea să insiste asupra tuturor fazelor prin cari trecea viața bisericii ortodoxe, cîtă vreme în viața națională a poporului nu se prezentau alte momente, mai importante, cari să ne abată interesele în altă direcție și să întunece hărțuielele bisericești.

Să nu se uite însă un lucru principal. Prin constituția ei modernă și liberală, biserica ortodoxă e anume indicată să steie vecinic la suprafața intereselor zilnice. Asupra modului de aplicare a acestei constituții, asupra îmbunătățirilor de introdus și a singuraticelor abuzuri, inevitabile ca în ori ce constituție, discuția e vecinic deschisă. Nimic nu poate rămîne secret în cadrul acestei organizații, toate trebuie să se petreacă la lumina zilei și mic și mare este chemat a se pronunța și a contribui la întărirea acestei cetăți.

Nu tot așa stau lucrurile în biserica suroră, cu ramura apuseană a bisericii noastre. În ale organizației ea n'a mai evoluat de loc, continuă a se diriga pe sine de sus în jos după sistemul absolutistic, medieval și absolut nepotrivit cu exigențele moderne ale poporului. În privința aceasta singuraticile mișcări ale elementului laic, făcute în scopul de-a și asuma și el un loc în croirea și conducerea soartei credincioșilor uniți-au rămas până acum infructuoase, opunîndu-se clerul, crescut în școala și în tradițiile bisericii catolice. Astfel fiind, viața acestei biserici decurge mai între patru ziduri, fără a fi supusă controlului public, mai ales al presei.

Eată deci motivele, pentru cari în anii din urmă biserica ortodoxă a fost obiectul continui și exclusiv interesării. Și evident este, că ea nu putea decât să profite de această. Discuțiile, ori-cât au fost de acerbe, n'au putut decât să fie spre folosul ei, căci din ciocniri se produce lumină, se lămuresc situații, se doboară rîul și se pot trage învățăminte pentru viitor.

Ziarul nostru era chemat să joace un rol special în situația aceasta. Bărbații grupați în giurul nostru, pe timpul când centrul nostru de acțiune era Sibiu, luaseră poziție energică împotriva sistemului introdus după moartea lui Șaguna. Și putem afirma, că sub controlul și sub influența critice continue din partea acestor bărbați s'au putut remedia multe defecte de funcționare a organismului nostru constituțional.

În principiu noi ne angajaserăm a susține pe acela, cari înrupau cele mai genuine tradiții șaguniane.

Cum apoi candidatul nostru la alegerea recentă de mitropolit era persoana, care în chip ideal reprezenta această tradiție și cum pe de altă parte dorințele noastre n'au fost respectate de majoritatea congresului bisericesc, e logic și natural și nu

poate surprinde pe nimeni, ca atitudinea ziarului nostru să fie opozițională în acest punct. De ce? Pentru-că avem absoluta convingere, că prin alegerea actualului mitropolit nu s'a făcut un pas înainte. Din potrivă, comparat numai cu repositul Miron, părintele Meșianu este o personalitate inferioară, o figură anachronică din vremile lui Nichitiței și Adamovici. Calitățile intelectuale, pe cari lui Miron i-le recunoșteau până și adversarii lui politici și bisericești, manierele lui distinse, abilitățile în conducerea diferitelor adunări de legislativă bisericească, lipsese cu totul succesului său. Ear calitățile în chestiuni financiare ale actualului mitropolit, din cari susținătorii lui i-au făurit o virtute cardinală, chiar avînd ființă reală, sunt periculoase, căci cel mai rafinat financiar, aventurându-se în speculațiun, balansează între succes și de-sastru... E destul, spre ilustrarea acestei aserțiuni, să ne provocăm la afacerile cu pămînturile cumpărate de fostul episcop al Aradului, pămînturi, cari nu aduc nici 4%!

Eată tot atâtea motive, cari ne impun rolul de veghietori sinceri a tot ce se întîmplă în gremiul mitropoliei noastre.

În special în Arad, am găsit vast teren de muncă în direcția aceasta. Împrejurările ni-au impus adese-ori chiar a ne dedica tot timpul și toată cugetarea operei de sanare a relelor multiple, cari interveniseră în biserica ortodoxă de aici, producînd ele furtună între credincioși. Activitatea noastră, atât de intransigentă, pe cât de mare era pericolul pe care a-l preveni ni-o socotiam de o arzătoare datorie națională, ni-a făcut mulți adversari. Unii ci-că vedeau în munca noastră o preocupățiune pur locală, alții nu pregetau a ne acusa de veleități confesionale și de părtinitori ai bisericii ortodoxe, — pe noi, cei acusați odinioară de-a fi tributarii Blajenilor, din pricina campaniei ce purtam împotriva lui Miron! O droaie de eroi de tufa și mici gâlcevitori, tipurile adversarilor josnici, se întreceau în zilnice insinuări calomnioase și în agitarea spiritelor în potrivă noastră. Noi însă am mers pe calea dreaptă înainte și astăzi ne putem mândri cu succesul datorit de sigur și stăruințelor noastre, căci în diecesa Aradului vedem focarul de nemulțumiri în mare parte potolit, vedem spiritul public regenerat, o voie însuflețită de a munci și mai pre sus de toate o funcționare cu regularitate matematică a organelor bisericești. Meritul principal pentru aceste succese, firește revine acelor superiori ai bisericii, cărora li-am dat și noi tot concursul moral și intelectual, așa, că acum, noi ne putem exprima ca și luptătorul german reîntors din războiu: „*Da ist etwas Grosses geschehen und ich kann sagen, ich bin dabei gewesen!*” Succesul nostru deci este cel mai nimerit răspuns ce-l putem opune tuturor insinuărilor; conștiința noastră e absolut împăcată de-a nu ne fi cheltuit forțele înzadar. Ear — *mea mihi conscientia pluris est!*

Este însă natural, că odată lucrurile ajunse aici, ținta activității noastre în direcția aceasta prin regenerarea constatată fiind atinsă rolul militant al organului nostru în chestiunile bisericii ortodoxe se reduce la principiile generale de apărare națională. Nu suntem nici organ provincial și cu atât mai puțin confesional, ci politic-național. Chestiile bisericești le privim strict sub raportul intereselor politice mai înalte. Ear acum prevedem, că interesele politice, în fața evenimentelor ce se desfășoară, ne reclamă atențiunea și judecata cea mai severă. Alte chestiuni, alte probleme, mai greu de rezolvat, ne așteaptă. Și ne vom dedica lor, cu toată bunăvoința și cu toată dragostea de neam.

Fuziunea independenților. Foile maghiare vestesc, că cele două fracțiuni ale partidului independent și 48 ist, Ugroniștii și Kossuthiștii, desbinați în timpul din urmă, vî fusiona, dar că fuziunea aceasta ar avea să fie numai pe durata alegerilor; pentru a proceda în acțiune comună în campania proximă electorală.

S'ar fi hotărît deja și ținerea unui con- ventional la Kossuth Ferencz, la care să ia parte și Bartha Miklos, Holló Lajos și Jost Gyula. — Se anunță, în același timp, că Ugron Gábor, n'ar fi prea încântat de această ispravă și că în viitorul period nici nu va mai primi mandat.

Reforma incompatibilității, după multă chibzuială și animosități, după stergeri și adausuri, ajunge în sfîrșit în desbaterea Dietei. Într-o comisiune compusă din membrii Dietei și ai Casei magnaților s'a primit propunerea ministrului-president, în sensul ca în proiectul de lege să se enunțe, că incompatibilitatea privitoare la membrii Casei magnaților se va regula printr-o lege specială.

Proiectul acesta de lege capitală însemnează un progres, o sanare a stărilor de lucruri din parlament. Asigură pentru viitor o îmbunătățire, o îndreptare prin ființă și în forma, în care s'a redactat?

Eată cum o caracterizează deputatul Blaskovich Sándor, într'un articol publicat la loc de frunte în ziarul „*Hazánk*”:

„*Acolo, unde legea a stabilit excepțiuni, a apărut cele mai mari interese ale incompatibilităților; unde e mai severă, e vorba de mici interese și existențe mîrunte.*”

Și aceasta însemnează, că era Széll e mai bună decât cele anterioare? Și pentru atîta „reformă” a meritat ca să desarmeze puritanii apponyști și să între în cadrele guvernamentale?

Ori cîtă bunăvoință ar avea Széll pentru sanarea stărilor de lucruri, se învederează, că mai puternic este cursul de moravuri șoviniste, decât să admită adevărate reforme, cari să aibă efecte reale.

Cu astfel de elemente nu se poate le- gifera, ci numai se perde vremea cu cărpeli fără rost și fără importanță, cari apoi se botează: Reforme.

„Element disolvant”.

Sub acest titlu în Nr. 64 al ziarului nostru am reflectat asupra unor expuneri ale ziarului „*Magyarország*”, care acusa elementul „disolvant”

garia, că este un element disolvant în stat.

Confratele nostru german „Kronstädter Zeitung“ reproduce la loc de frunte expunerile noastre, însoțindu-le cu următoarele reflexiuni:

„Mărturisim cu toată sinceritatea că expunerile de mai sus nu ne-au bucurat în întregime lor. Ne-am fi așteptat, ca ziarul român să respingă atacurile nebasate și dușmănoase, devenite chiar banale prin înțelegerea lor din partea lui „Magyarország“, contra Germanilor din Ungaria și contra fidelității lor față cu statul, dacă odată le-a reproduc. In asemenea cazuri noi așa am procedat cu Românii; reamintim numai atitudinea lui „Kronstädter Zeitung“ din timpul procesului memorandumului. La aceasta se mai adaugă unele propoziții gratuite, care în tot cazul lasă a se înțelegi, că articolul este scris de un ziarist diletant și numai din neprecăuțune a găsit ospitalitate în ziarul român, amic al Germanilor. Căci se susține că, „trecutul glorios“ al Ungariei, „apartine“ Maghiarilor și Românilor, ceea ce dovedește o necunoaștere a istoriei culturale a țării, în care, se știe, și germanismul așa micând a jucat un rol. In scrutarea viitorului nu vrem să ne lansăm, căci nu este recomandabil să ne apucăm a face profetii grozave.

„Expectațiunile ziarului român sunt cu atât mai mult de regretat, cu cât și de altfel, în unele cercuri ale noastre s'a privit cu oare-care neîncredere o „politică de împăcare“, inițiată din oare-care parte românească; ear pe de altă parte chiar „Tribuna Poporului“, nu tocmai demult, a intonat cu multă putere prietenia germană, indicând răzămarea românilor pe elementul german, ca o necesitate politică și culturală. Declarațiunile de această categorie au trecut chiar în presa din Germania în parte.

„Din toate motivele acestea așteptăm dela „Tribuna Poporului“ o loială lămurire, dacă articolul său trebuie să-i atribuim o serioasă importanță, ori ar fi să semnaleză aceasta o schimbare în politica românească? — Noi nu credem, dar se pare că e necesar, ca credința noastră să fie întărită din partea competentă“.

Constatăm, înainte de toate, că expunerile noastre n'au fost destul de bine înțelese și sunt rău interpretate. De aceea ne vom împlini o plăcută datorie revenind într'un articol

viitor asupra chestiei, care și noi ținem mult să fie corect apreciată, bine precisată și bine înțeleasă.

Din România.

Recepție.

In seara de 16 Aprilie v. a. avut loc la dl președinte al consiliului și d-na Dimitrie Sturdza, un mare prânz.

Comesenii d lui și d-nei Sturdza au fost: dl Marchis Pallavicini, ministru al Austro-Ungariei; dl de Kiderlen-Wächter, ministru al Germaniei; dl C. Schina, prim-președinte al inaltei Curți de casație și justiție; dl și d-na P. S. Aurelian cu d-soara; dl și d-na Spiru Haret; dl și d-na B. Missir cu d soara, dl general Warfede, șef al casei militare a M. S. Regelui; d-na M. Cantacuzino; dl și d-na de Mantuana, delegat al ministrului de Comerț și agricultură ungur; d-na Al. Miclescu; dl baron de Plotow, prim-secretar al Legațiunei Austro Ungare; dl Rubido Zichy, atașat al Legațiunei Austro Ungare, colonelul Chevet Bey, atașat militar al legațiunei otomane; dl de Kilian, consul al Germaniei; dl Tresnea-Grecesnu, secretar de legațiune, și dl locotenent Leonida.

După prânz a urmat o recepțiune, la care a luat parte întregul corp diplomatic, toți d-nii generali prezenți în București, mulți ofițeri superiori și foarte multe alte persoane de distincțiune.

Excelentul pianist român, dl Ilie Ionescu, a cântat diferite bucăți de Bach, Liszt, Sgambatti și Sinding. Auditorul a rămas încântat de talentul în adevăr remarcabil al eminentului artist.

Recepțiunea s'a prelungit până târziu noaptea.

Din presa română. „Voința Națională“ scrie: Vedem cu plăcere, că ziarul german din București, „Rumänischer Lloyd“, a trecut sub direcțiunea d-lui 'Toma Boată.

Ne pare bine că un ziar, deja vechiu în țeară și bine cunoscut, va avea ocaziunea de a pune străinătatea germană în cunoștință exactă de cele ce se petrec în țeară, de faptele, ideile și aspirațiunile poporului român. Urăm dlui Boată succes deplin, căci succesul d-sale va fi în folosul țării.

In curând va apare în București un nou ziar cotidian intitulat „Cronica“. Intre alții, va colabora la acest ziar și dl Gh. Paau, deputat.

Școlile din eparhia Aradului.
Raportul Senatului școlar al Consistoriului aradan.

(Urmare și fine.)

VI. Școala de fete cu internat.

Corpul didactic s'a compus din 2 profesoare și 5 profesori ajutători. Școala e de 8 clase; eleve s'au înscris 61, până la finea anului au rămas 60, interne 35, externe 26.

Din toate acestea înscrise la preparandie 40, dintre cari la finea anului școlar 8, au făcut examen de calificățiune învățătorească.

Ca să fie această școală provăzută cu profesoare cualificate în regulă pentru școlile civile și prin aceasta să nu poată fi excepționat caracterul ei de școală civilă, Consistorul a trimis două învățătoare la pedagogiul de stat din Budapesta, deocamdată numai în parte primite gratuit în institutul Elisabetin, dar înaltul guvern ne-a pus în prospect primirea lor cu proviziunea completă în internatul numitului institut, îndată ce se va face apertură.

Consistorul a cerat local coresponder pentru școală de fete, a și aflat și acum decurg negocierile pentru un potrivit local.

VII. Internatele din Beiuș și Timișoara.
In internatul din Beiuș s'au înscris 54 elevi dintre cari până la sfârșitul anului au rămas 51 elevi cari toți au fost bine îngrijiți cu menagiul și în studiu au produs rezultat îmbucurător.

In decursul anului curent lipsind rectorul timp mai îndelungat, s'au produs și unele neordneuri, în urma cărora nu am putut satisface mandatului, de a regula definitiv afacerile internatului, de oare-ce în lipsa regulării prin senat am fost necesitați a exmite de curând comisar consistorial pentru reglarea afacerilor și acesta numai în momentul ultim a fost în poziția de a ne face raport și a prezenta proiectul de statute.

Consistorul din Oradea-mare își reclamă dreptul de jurisdicțiune asupra internatului dar Consistorul Aradan s'a lăsat financiar, considerând însă, că internatul este proprietatea dieceșei, rugăm pe venerabilul Sinod să declare că internatul din Beiuș aparține jurisdicțiunei Consistoriului Aradan.

Prin circularul d-to 10/33 August 1900 Nr. 4004/900 Consistorul a executat conculus sinodal Nr. 72/1900 relativ la contribuțiunile pentru acest internat.

Alumneul din Timișoara este ajutat cu 2000 coroane pe an în bugetul comun al dieceșei, plasarea alumnilor la case private însă s'a dovedit de necoresponderătoare, d'aceea s'au luat dispozițiunile, ca din capitalul existent să se deschidă un internat și în Timișoara.

VIII. Stipendiile diecesane.

1. Fondatiunea Paffy are 2 stipendii, unul la facultatea filosofică din Cluj cu 800 coroane, ear altul la școlile comerciale din Lipova cu 240 coroane total 1040 coroane.

2. Fondatiunea Ebesfalvi are 1 stipendiu la facultatea teologică din Cernăuți cu 600 coroane.

3. Fondatiunea Balla are un stipendist la facultatea teologică din Cernăuți cu 800 coroane;

4. Fondatiunea Faur are 1 stipendist cu 240 coroane.

5. Fondatiunea Teodor Papp are un stipendist la institutul de limbă și știință cu 800 coroane, 4 la facultatea juridică à 500 și 600 coroane, un cleric cu 300 coroane, 4 la studiul pedagogic à 200-600, coroane și la gimnaziu à 240-300 coroane și 2 la școli civile à 240 coroane.

IX. Reuniunile învățătorești.

Măritul congres național bisericesc s'a pronunțat în sesiunea ultimă asupra reuniunilor învățătorești. S'au ivit anume temeri, că aceste Reuniuni vor eși din cadrele jurisdicțiunei bisericesci și din unele părți s'a solicitat numai susținerea conferențelor învățătorești. S'a lăsat însă în grija Consistoarelor susținerea ori nesusținerea Reuniunilor învățătorești cu mandatul de a le încadra sub jurisdicțiunea consistoarelor.

Reuniunea învățătorească constituită din protopresbiteratele: Arad, Boroșineu, Buteni, Chișineu, Halmagi, Radna și Șiria își continuă activitatea și în conferențele despărțămintelor protopresbiterale se tractează cu zel chestiunile didactice și sunt instructive mai ales pentru învățătorii începători. Punctele disonante de separatism și pretenții nerealizabile sperăm că mereu vor dispărea pe cale educativă, deoarece Consistorul face tot ce poate în interesul învățătorimei.

Reuniunea are 241 membri ordinari 4 membri ajutători și 2 membri fondatori, de tot 247 membri, averea ei costă din 2860 coroane, b blioteca din 251 opari în 420 volume.

La intervenirea Consistorului, înaltul guvern a aprobat în sfârșit și statutele Reuniunii învățătorilor din protopresbiteratele: Timișoara, B. Comloș, Belint și Lipova și Reuniunea și-a și ținut adunarea generală constituantă și și a și început activitatea pe base prielnice.

Venerabile sinod eparchial!

Aceasta este în liniamente generale activitatea Consistoriului ca senat școlar pe care o supunem binevoitoarei aprecieri.

Arad, la 5/18 Aprilie 1901

Iosif Goldiș, m. p.

Musica în biserică.

— Câteva observări critice. —

Cotind zilele trecute în mai multe ziare, că I. P. S. Domn Mitropolit Ioan Meșianu a luat frumoasa inițiativă de a se fixa cântările bisericești pe note după notațiunea occidentală și chiar a le armoniza, mult m'am bucurat.

Cred că ar fi un lucru foarte frumos pentru biserică orientală, dacă ar avea și ea un prelat musical, care ar face reformele necesare pe terenul acesta, precum bunăoară a avut și biserică apuseană în persoana Papet Grigorie-cel-mare, și a sfântului Ambrosie, episcop al Milanului.

Cântările bisericești, despre cari vreau să vorbesc de astădată, poartă titlul: „Troparele chemării Duhului sfânt“, compuse pe baza melodiiilor comunicate de I. P. S. Sa Domnul Archiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, pentru cor de bărbați, de Timoteiu Popovici, profesor de musică la Seminarul „Andreian“, Sibiu 1901, — și sunt dedicate tot I. Prea Sfinției Sale.

In cele următoare am să încerc a dovedi, dacă lucrarea cea mai nouă a domnului Timoteiu Popovici este reușită ori nu.

Cântările bisericești, în parte, au drept

sul timpul ele s'au păstrat până în zilele noastre prin tradiție de către oameni chemași, ori mai ales de către cei nechemati, au perdut mult din originalitatea lor, așa, că examinându-le astăzi, aflăm, că sunt compuse în game antice neregulate.

Din cauza aceasta, fiind problema foarte grea, nu poate ori-cine să se apuce să armonizeze cântările bisericești.

Compositorul, care se va hotărî să întreprindă opera aceasta mare, încurajat în cazul present de I. P. S. Sa Domnul Mitropolit, trebuie să aibă cultură superioară musicală; el trebuie să fie bine deprins în tractarea tonalităților antice, trebuie să se simtă într'insele deplin familiarizat.

Cine cunoaște cântările bisericești în diecesa Caransebeșului ori în a Aradului, va fi observat, că cele mai multe au prosodia rea, ceea ce urmează de-acolo, că aceste cântări au trecut dela Sârbii la Români; ear Români păstrându-le aproape fidel în melodie, cântările au trebuit să sufere în prosodie.

Această scădere a cântărilor ar fi în prima linie, de înălțurat: lucrarea aceasta o poate face numai o mână maestră.

In ce privește armonizarea cântărilor bisericești, sunt de părere, că nu toate sunt potrivite, fiind cele mai multe gândite în unison, la astfel de melodii armonia este numai o greutate de prisos; altele

sunt prea monotone, ceea-ce ese și mai mult la iveală, când se cântă în armonie.

Domnul Timoteiu Popovici n'a ținut seamă de aceste cerințe.

Pentru aceea, din punctul de vedere al armoniei, lucrarea „Troparele chemării Duhului sfânt“, este nesuccesă. *)

D-sa se pare că nu s'a prea gândit, ce tratare pretind cântările bisericești orientale.

La armonizarea lor trebuie să se țină seamă de mai multe reguli, decât la armonizarea cântărilor moderne.

Maș ales a greșit în cadențare (încheierea fraselor armonice).

Dar' cu toate acestea, știind că Domnul Timoteiu Popovici este om zelos, am speranță, că aprofundându-se mai mult în materia aceasta și studiind operele marilor reformatori ai musicii bisericești apuseane, precum sunt Palestrina, Händel și Sebastian Bach, la a doua încercare va fi mai notocos.

Ar fi apoi de dorit și aceea, ca I. P. S. Sa Domnul Mitropolit, precum și P. S. Lor Domni Episcopi ai bisericii gr. or. rom. să stărue, ca în dieceșele lor să fie angajați oameni cu pregătire suficientă, ca să poată fixa cântările bisericești.

In Archiepiscopie ar fi cel mai chemat profesorul din Brașov, Domnul George Dima.

*) Despre melodia însăși nu mă pot pronunța, neștiind sigur, dacă a fost cântată și fixată bine.

Este dureros, că acest valoros artist a fost constrins să părăsească Seminarul „Andreian“, unde mai ales ar fi putut desvolta o activitate rodnică în direcțiunea aceasta.

Pe lângă angajarea puterilor cu pregătiri suficiente, se mai pretinde oare-care jertfă în bani, pentru a acoperi cheltuielile împreunate cu tipărirea cântărilor bisericești.

Urmând așa, se va pute ajunge cu timpul la o uniformitate în musica bisericească, cel puțin în fiecare din cele trei dieceșe în parte, dacă deocamdată nu se poate ajunge la o uniformitate în întreaga Mitropolia.

Se știe, că astăzi aproape în fiecare sat românesc se cântă altcum.

Ca să se ajungă la o uniformitate, trebuie să se dea mai mare atențiune studiului musicii vocale și celei instrumentale în institutele pedagogice, precum și în cele teologice.

Studiul acesta trebuie făcut obligator, și nu facultativ.

Este cunoscut, că învățătorul și preotul sunt factorii, cari au zilnic de lucru cu musica bisericească și prin urmare dela această se cere ca să o știe cât se poate de bine.

Aceștia numai atunci o vor ști bine, dacă li-se dă puțință să învețe într'un grad

Dela congregație.

Eri, 3 Maiu n. Inainte de amezai s'a ținut aici adunarea generală de primăvară a reprezentanților comitatului Arad, sub presidenția comitelui-suprem, *Urban Iván*. S'au „rezolvat” 180 obiecte, în timp de 3½ ore și în asistența unui mic număr de membri.

Sala de ședințe s'a prezentat de astădată cu o novitate: statuia decedatei *Imperatress-Regine Elisabetha*, procurată pe speșele comitatului. Statuia va fi ridicată în parcul dintre casele comitatense.

Obiectul, care a încordat îndeosebi atențiunea membrilor, a fost: votarea a *trei stipendii*, unul din fundațiunea „*Bibici*”, care s'a votat băiatului *Kádas Károly*, elev în clasa II. a gimn. din Arad, și două din fundațiunea „*Bohus*”, cari le-au obținut: *Bartos Jerő* (student la tehnică) și *Bakonyi Kálmán* (elev în cl. IV-a reală).

A urmat apoi propunerea comisiei permanente, relativ la elocarea banilor orfanilor din comitat. Într-un institut propuse figurează, a doua oră, și institutul „*Victoria*”, și propunerea comisiei a fost primită unanim.

Cererea comunei *St. Ana*, de a fi scutită de plățirea aruncului de 2% pentru acoperirea furtului *Krivázy*, avându-și comuna propria casă orfană, a fost respinsă, ca nemotivată, deoarece ce înșuș ministru de interne a socotit la purtarea acestei sarcini și pe comunele cu case proprii orfanale.

Celelalte chestii mai mărunte, peste cari s'a trecut repede, n'au provocat nici discuție mai lungă, nici interes între membri; și astfel ședința s'a încheiat înainte de prânz.

Noutăți

Arad, 4 Maiu n.

Din cauza sfintei sărbători de Lini, numărul proximal foil noastre va apăre numai Marti la amezai.

Doi regi în Abazia. De câteva zile *Suveranul României* se află în Abazia, unde aproape zilnic li-se fac mari ovațiuni din partea populațiunii. — După-cum se anunță din Atena, în 10 l. c. n., regele *George* al Greciei va pleca asemenea, peste Corfu, la Abazia, pentru a visita acolo pe Regele României.

suficient violina sau eventual pianul, cântând o cântare, fiind ea fixată pe note, învățătorul are posibilitatea a 'și-o reimproșpăta prin executarea la instrument.

Dacă factorii dieceselor doresc să aibă pedagogiile organizate după forma celor apusene, trebuie să stăruie, ca și studiul muzicii să li-se dea însemnătatea ce are la institutele națiunilor culte.

Învățătorul german, francez etc. are lipsă de cunoștințele din muzica vocală și instrumentală numai la studiul cântului în școală.

La pedagogiile apusene studiul muzicii este obiect obligator, din care trebuie chiar să se facă examenul de primire.

Se propune separat: cântarea, teoria, violina, pianul, orga și armoniul, fiind angajați profesori cu studii temeinice și cu salarii suficiente.

Pe când învățătorul român nu numai că are lipsă de instrument la instruirea copiilor în cântare, el mai trebuie să cânte și în biserică, fiind de regulă cantorul bisericii.

Să privim însă starea studiului muzicii la institutele pedagogice și teologice din mitropolie:

La institutul pedagogic din Caransebeș s'a introdus muzica vocală și instrumentală ca studiu obligator abia cu venirea P. S. Sale Domnului Episcop Nicolae Popea; dar și astăzi sunt destinate prea puține oare pentru studiul acesta și profesori actuali, care are studiu academic-chiar după un serviciu de 14 ani, e slab salarizat, fără bani de cuartier și fără chinuș-nale.

„Pace” la universitate. Din Budapesta se anunță, că la intervenirea ministrului *Wlassics*, la universitate s'a readus pace și liniște și că profesorul *Pikler* și-a relucput prelegerile Vineri, fără nici un incident neplăcut. În sala de prelegere au fost lăsați să între numai studenții cari aveau și indexul cu dînșii, ear la ușa sălii a ținut pază însuși decanul *Dr. Mariska*.

Dim. Isopescu, fost multă vreme director al pedagogiului imperial de stat din Cernăuți, ear, dela ultimele alegeri și deputat bucovinean în Reichsrathul din Viena, a reposat zilele acestea în chip subit, lovit fiind de apoplexie. Decedatul fusese ales deputat în curia a V-a, reprezentată mai înainte în Reichsrath de valorosul naționalist *Dr. George Popoviciu*. Se alesese adevărat cu sprigina boierilor „pactiști” și impus de guvernatorul Bourguignon, în contra voinței poporului și în contra Drului *Popoviciu*, fruntaș al partidului popular național din țeară.

A voit, pe semne, și soarta însăși, ca tot dlui *Dr. G. Popoviciu* să-i rămână a reprezenta în marele sfat împărătesc și în viitor poporul, pe care cu atâta demnitate îl reprezentase în periodul trecut parlamentar.

Ajutor de stat călțunilor din Arad. Însoțirea călțunilor din Arad a cerut, nu de mult, dela ministrul unguresc de comerț un împrumut de 20 000 coroane, fără camele. Din însărcinarea ministrului, în zilele trecute a fost în Arad controlorul băncii „*Országos Központi Hitelszövetkezet*”, *Iosif Kovács*, care a vizitat cărțile și conducerea însoțirii, primind lămuriri mulțumitoare dela dl *Iustin Olariu*, directorul însoțirii. În urma celor constatate cu prilegiul cercetării s'a ajuns la rezultatul, aproape sigur, că ministrul va împlini cererea călțunilor aradani.

Wlassics greu bolnav. Se telegează din Budapesta, că soviniștul ministru de culte și învățământ public, *Dr. Wlassics Gyula*, zace greu bolnav. Medicul au constat la el o febrintea de 39 grade.

Nou secretar de finanțe în Arad. Ministrul de finanțe a numit pe vice-secretarul de până acum, *Botika László*, de secretar la direcțiunea finanțiară din Arad.

Clericalismul prigonit. În timpul de față, clericalismul trece prin grele încercări mai ales în Spania și în Portugalia. — Din Madrid se telegează, că populațiunea infuriată, zilele acestea a dat năvală asupra claustrului călugărilor din *Baulleua*; au vârsat înțreg mobilierul cu petrol și i'a dat foc: capela și claustrul au fost nimicite cu deservire. — În același timp se anunță și din *Lisabona*, că cu

prilegiul unei sărbători religioase, episcopul din *Coimbra* a fost atacat de popor, care l'a ținut jos dela altar și l'a bătut atât pe dînsul, cât și pe mai mulți dintre preoții de față.

Semne, cum nu se pot mai triste.

O desmințire. În numărul de eri am raportat, după informațiile unei foi maghiare locale, despre noile abuzuri descoperite la direcțiunea finanțiară din Arad. Aceeși foaie maghiară, în numărul de eri scrie: „Acea parte a raportului, care se referă la execuțentul de stat *Weingartner Béla*, s'a întemeiat pe informație necorectă; ne-am convins, că numitul funcționar nu are cauză comună cu suspendatul secretar *Eötvös Géza* și că, peste tot, nici n'a fost acuzat de complicitate în abuzurile ivite la aruncul dărilor. Această o declarăm în interesul adevărului.”

Noi n'avem nimic de adaus, nici de retractat.

Un fișpan mort. Fișpanul comitatului *Csongrad, Vadnay Andor*, publicist apreciat între Unguri, a murit eri în Budapesta, în chip subit, în vârstă de 42 ani. — În timpul din urmă el scrisese o serie de articole în *Budapesti Hirlap*, despre nevoile muncitorilor și despre starea oficianților.

Osândă falsificătorilor de bani din Turda. Tabla regească din Cluj s'a pronunțat și ea Jof în cauza criminală a domnilor falsificători de bani din Turda, *Csongvay* și soții. Tabla a adus sentință nouă, atenuând peste tot sentința adusă de tribunal. Astfel, pedeapsa lui *Pászti* a redus o la 4 ani și a lui *Csongvay* la 4½ ani de temniță; ear pe *Páska* l-a osândit la 3½ ani și pe *Nagy* și *Szigeti* la câte 2 ani de temniță. Coloriații complicit asemenea li-a redus pedeapsa la minim.

Finanți săngeroși. Se anunță din Sarvas, că o păruiala străvănă, împreună cu vârsare de sânge, s'a petrecut Duminică seara între doi finanți și personalul hotelului *Árpád* de acolo. Faptul este următorul: Doi sodali industriași au intrat în cafenea numitul hotel și au cerut țigaretă dela chelnerul *Vig Jerő*. Finanțul *Lévay Jajos* și *Veszler Imre*, fiind de față, au observat că chelnerul vine oaspeților țigaretă preparate de el însuși. Imediat după asta finanțul *Lévay* a eșit cu chelnerul afară în coridor, și după dînșii a eșit și proprietarul cafenelei, *Schönfeld*. Acolo pornindu-se la ceartă, *Schönfeld* i'a tras finanțului o palmă; ear din asta s'a escut o bătaie strajnică între litiganți. Mai târziu a eșit și al doilea finanț, *Veszler*, pe care proprietarul cafenelei asemenea l'a primit cu o palmă sdra șnă. În urma acestora, finanțul *Veszler* a scos sabia și dând în dreapta și stînga a rănii grav pe *Schönfeld*, la mîna dreaptă de asupra cetului. Lupta ar fi devenit și mai periculoasă, dacă nu interveniau oaspeții, cari au pus capăt scandalului. Finanții au fost escortați la casarmă și direcțiunea finanțiară a pornit cercetare aspră.

Jurist sinucigaș. Din *Kecskemét* se anunță, că studentul în drept de-acolo *Nagy István*, nu se știe din ce pricină, s'a sinucis alaltă-eri, trăgându-și în cap un glonț de revolver. Sinucisul student era și președinte al societății juristilor din *Kecskemét*.

ULTIME ȘTIRI.

Tripla alianță.

Roma, 3 Maiu. Zierul „*Fanfulla*” scrie, că tripla alianță se va relui în chip tacit, adevărat astfel, că după expirarea actualului period se va prolonga totdeuna numai pe câte-un an. Alianța are adevărat un paragraf, care preferă și asemenea relnoire.

Demisia unui ministru german.

Berlin, 3 Maiu. Ministrul de finanțe al Germaniei, *Miquel*, și-a dat demisia din cabinet, motivându-o cu starea sănătății zdruccinate.

Răsboiul Burilor.

Brunella, 3 Maiu. Presidentul lui *Kruger* i-se raportează din *Laurenz-Morquez*, că 200 Olandezi înarmați, din *Capland*, s'au alăturat Burilor.

Ciama în Capland.

Capstadt, 3 Maiu. În săptămăna trecută s'au ivit 63 noue casuri de îmbolnăviri de ciună, între cari 32 cu sfișit letal. Casurile de îmbolnăvire de până acum sunt 519, dintre cari 217 s'au sfișit cu moarte.

Poșta Redacției.

Sibiianuk. Se va face.

CRONICĂ LITERARĂ.**INTRODUCERE**

la
„ISTORIA LITERATUREI ROMÂNE”
de
N. IORGA.
(Continuare).

Căsătorii dese apropiate încă vechia aristocrație de țeară, care-și păștra locurile, de noua aristocrație străină, parvenită în cea mai mare parte, care se sfa să iee totul pentru sine, temându-se de împăratul, care avea nevoie de banul raialei și deci de mulțumirea, de liniștea ei. Coaliția aristocratică se deosebia de țărătime nu numai prin avere, prin situația socială și politică, ci și prin limba întrebuințată de obicei. Amestecătura de neamuri din Divan, dela Curte, din isprăvnicii, vorbea atunci grecește, precum astăzi vorbește franțuweste. Evident că mai toată literatura de societate era în această limbă: se adresa atunci unei cocoane un „poemation” de complimente, precum s'ar trimite astăzi, cu același scopuri, unei dame franco-române un *billet doux* în versuri.

Din cele-ce s'au spus se vede că această literatură grecească era făcută în același mediu, de aceleași persoane, către aceleași persoane. E un fel de literatură soră, de literatură complementară. Legăturile între cele scrise în românește și în grecește sînt din cele mai strîmte, și tratarea izolată a amendurora e tot așa de grea, ba mai grea încă decât tratarea separată a literaturii europene în latinește de literatura în limba vulgară, pe timpul evoluului mediu. Dacă despărțirea se face, ea nu poate fi decât silită și dăunătoare.

Ceea-ce înseamnă că în paginile ce urmează va fi adese-ori vorba de opere literare grecești. Dar' ele vor fi aduse neapărat numai pentru a întregi, pentru a pune într-o lumină mai clară cele ce se vor spune despre literatura românească, sau mai bine despre literatura românească în românește.

Venim acum la locul pe care am crezut că trebuie să l dăm literaturii populare în această carte.

Literatura populară o face poporul, dar' cuvîntul acesta de popor e foarte vag și elastic. Din popor face parte mai ales țărănul, apărătorul și muncitorul acestui pământ românesc, supt toate stăpînirile întemplătoare și supt toate exploataările nedrepte. E cel mai cinstit, mai moral și mai harnic din locuitorii țării, și așa a fost totdeauna. Când boierimea păștrase numai puțin din bunul spirit al timpurilor vechi, când moleșirea începea s'o cuprindă, când numai știa să se lupte, când nu prea știa să lucreze, sapa n'a căzut din mîna țărănului, toporul i'a rămas la îndemână: țeara a rămas bogată, fiindcă pământul a fost lucrat, și dacă ar fi fost cine să poruncească, să spuie cuvîntul ce se aștepta, din aceeași mulțime răbdătoare și harnică s'ar fi ivit și cine s'o apere.

Nu numai atât. Pe când boierul se înfunda în umbra răcoroasă a iatacolor, potrivită pentru somnul lung de ziună, pe când, dus pe subțorii de țigan sau de ciocoiu, era închis, pentru plimblare, în butca lui cu ferestruici rotunde, mărunte, țărănul își ducea viața supt cerul liber al lui Dumnezeu, în fața munților înălțători de suflet sau a câmpiilor mănoase, de cari se legau amintiri de muncă și de luptă. Spectacolul boierului erau alaiurile de o pompă burlescă, obscenele jocuri de păpuși, caraghioz-lecurile slugilor domnești.

(Va urma).

Editor. Aurel Popovici Barci

respons: Sîrla

Invitare al abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe cartatul II-la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an Cor. 20.—
Pe 1/2 an 10.—
Pe 1/4 an 5.—
Pe o lună 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

Domnii abonații sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foil.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anunt pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonații, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonații vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“

ECONOMIE.

Prețurile cerealelor după bursa din 3 Maiu 1901.

Grâu, pe	Aprilie 1901	Cor.	7.65—7.60
Grâu,	Octombrie		7.78—7.79
Cucuruz,	Maiu		5.39—5.40
Cucuruz,	Iulie		5.47—5.48
Ovăș,	Aprilie		6.78—6.80
Secară,	Aprilie		7.75—7.80
Rapiță,	August		12.55— —

Prețurile la 3 Maiu 1901

Făina			
Nr.		0	1
Cor.	25.—	24.—	23.—
Nr.	4	5	6
Cor.	22 —	21.—	19.60
		17.20	11.40

Făină roșie
tărite:

Nr.	0	%1	I	II	II/B	III
Cor.	24 —	23.60	22.20	19.20	17.40	15.40

Păștioase

Fasole:	Cor.	8.25—9.—
Mazăre:		10.50—12.50
Linte:		10.—15.—

după calitate.

Semința de cânepă:		9.25—9.75
Macul:		21.—24.—
Hirică:	Cor.	5.20—5.75

per 50 de kilograme.

Unsoare de porc,	Cor.	55.50 per. 50 kilogr.
Slănină:	Cor.	47—48

Semințe:

Trifoiu roșu: din anul 1900	Cor.	51. 60.—
Lupină:		40.—48.—
Mohor:		7.50—7.75

in piața din Arad.

Grâu, cu	Cor.	6.90—7.—
Cucuruz		4.80—4.90
Secară,		6.50—6.60
Orz,		5.50—5.80
Ovăș,		5.40—5.60
Semința de măzărice		8.50—8.70
fasole după calitate		8.90—9.40

Mai efin ca ori-unde.

Industria de casă!

Totfelul

de ghete pentru bărbați, dame și băieți

(lucru de mână).

Pălării tari și moi cel mai nou facon, deasemeni

Pălării pentru preoți

de felurite de prețuri.

Asortiment bogat. — Serviciu solid.

Kutányi J. Strada Vörösmarty 1.
față în față cu berăria teatrului.

335. Nrul telefonului 335. 588 9—10

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 a-1.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am implinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumaturile sunt pe camete de 4% 4 1/2 și 5%
pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile și moșii 453 6—

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respons se dă numai dacă la întrebările ce se fac se adună și marcă poștală.

Semințele

MAUTHNER
cunoscute în toată lumea poartă
pe fiecare pachet numele seminței
MAUTHNER

Semințele fără de eticheta
cu numele MAUTHNER sunt a se respinge
chiar și dacă s'ar vinde sub firma
aceasta.

Mai bune și mai de încrezut nu
există semințe pentru **economie** și
grădină ca și cele ce se furnizează de 27
ani dela firma

EDMUND MAUTHNER,

prăvălie de semințe a curții cesar-regesc
în Budapesta.

Comptuarul și) VII. Strada Rottenbiller 33
Magazinul) stațiunea tranvaiului electric.

Localul de vânzare) VI. Strada Andrássy 23.
vis-à-vis cu opera reg.

Catalogul principal de 226 pagini la cerere
572 8—10 se trimite gratis și franco.

„La rândunică“.

„La rândunică“.

Nr-ul telefonului în oraș și comitat 10.

Hoffmann Sándor

Prăvălia sa de mode și magazie
de postavuri.

Edificiul teatrului **Arad.** Edificiul teatrului.

Recomand On. atențiunii a publicului cumpărător bogatul meu magazin cu prețuri noue. Principiul meu este ca prin prețuri efine se pot ajunge la o circulație mare.

Astfel ori-cine dorește a cumpăra cu bani gata profită de 5% scăzământ.

La tirgheala de 100 florini are 5 florini scazământ.

Din privilegiul

schimbării de locaș

recomand magazinul meu de:

Postav, perdele și cver te de pat.

Postavurile mele dela 19 cruceri în sus sunt de cea mai fină calitate, fabricațiune solidă și în urma marelui circulațiuni, resturile de câte 8—10 metri se pot căpăta cu 25% lăsământ. Mi-a succes se procur mânuși de pele de așa o bună și fină calitate durabile și frumoase încât cumpărătorii vor remănea surprinși **Părechea numai 95 cruceri.**

Ciorapi făcuți de robi după prețurile curente. Parisoale în asortiment uriaș.

Delaine franceze și batiste în mustre surprinzătoare.

→ La „Rândunică“ ←

Hăinuțe pentru
băieți și șurțe asor-
timent micuțat.

Bluse-cămeși pen-
tru dame numai
cu 99 cr. bucata.